

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Carolosta: co[n]doluit de effetis argume[n]tis Eckkij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

Non autē ego ait sed gratia dei mecum potuit dicere p me sed q; minus erat ma-
lū dicere mecum presumens se non esse ministrū pfectum sed et opantis quo-
dā modo fortū p cōsensū nihil his verbis expressius qd aduersariū solū pūcere
deberet cum. s. Bern: apostolū hīs verbis se totū opantis non solū ministrū
fateatur. Pterea gratiā z liberū arbi: vnam esse causam totalem operis me-
fitoriū idem Bern: in eadē colūna locupletissime affirmat. Cur? ego sequens
sententiā non tribuo opus meritorū pīm a gratia pīm a libero arbi: verba
Bernardi sunt ista. Sic autē ista cū libero arbitrio opatur vt tñ illud in pīo
pūentat in ceteris comitet. Ad hoc vtiq; pueniēs vt tam sibi coogetur ita tñ
qd a sola gratia ceptū est pariter ab vtroq; perficiatur vt mixtim nō sigillatim
Simul non vicissim p singulos pfectus opentur. Sic sancti: pater non modo
causalitatē vt actiuitatē liberi arbi: sed et modum eius exponit.

¶ Quarto clariss: Doctor voluit ex me scire an deberet ex me expectare respō-
sionem ad inducendā p dñationē suam contra me in hac materia cui assensum
prebui Nam ob hoc tñ iter arripit atq; pluribus ipse induxit pter necessita-
tem iudicent me pītores an oim ordinū z seculares theologi a quadringentis
annis ita sint abhūcendū quasi Christus qui pollutus est se mansurū nobiscū
vsq; ad consumationē seculi sponsam suam dereliquit. Nec ego qui rem tam
ago theologicā Aristotelē suscipio defendendū hoc vnū scio p phōz et pbāz
tium solatio Aristotelē a suis et doctissimis vitijs cōmendatū quoz tam spe-
ciali est iudiciū. tam candida laus. vt a nullo reprobari possit. Ut Cicronem
Quintilianū Platonē et reliquos facile afferre possem. sed vt prefabar rem tam
ago theologicā pīam hoc loco non defensurus

Carolo sta: cōdoluī de effectis argumētis Eckij.

¶ Scire sanctā scripturā non est multas auctoritates memoriter recitare sed
spiritū introclusum in līs et dñm nostrū Christū querere et gustare Insuper
auctoritates ex intentionē scribentū proferre. Ob id frustra obstreptit egregius
dñs Doctor: q; pmeditata lectione ad disputationē venerim.

¶ Ad auctoritatē quā dñs Doct: induxit ex Augustino videlicet q; Augustin⁹
non destruit lib: arbi: facultatē. dico q; gratia facit opari liberum arbitriū nec
fuit dubium apud me.

¶ Secundo Ambro: de vocatiōe oim gentiū clarus est q; lib: arbi: reppit acti-
onem suam a gratia. ad auctoritatē Hiero: aduersus Pelagias: dico q; Hiero:
idem diffuse probat. ad Augustinū l. 3. hypo: cū auctoritatem induxit q;
gratia habet se ad libe: arbi: sicut sessor ad equum. Respondeo q; dñs Doctor
obtusis lacinis legit Augustinū et citat cōtra mentē augustini. Verba aug:
sunt hec. Et imposuit illū in iumentū suū in adiutoriū videlicet gratie incarna-
tionis sue q; sicut scriptū est hic peccata nostra portauit hec Augusti: Est ergo
malō: similitudo q; libe: arbi: habet se ad gratiā sicut infirmus vulneratus ad
iumentū in quo portatur. Karo: dixit Scotum sic Augustinum inducere.

¶ Auctoritas Cipriani nō pcludit p actiuitate specialī libe: arbi: sed sunt alie
auctoritates eiusdē Cipriani que manifeste dicunt q; Christus operatur omnia
bona opera in libero arbitrio.

¶ Quod dñs Doctor concedit libe: arbi: Non habere spectalem actiuitatē in
bonis opibus libenter assumim⁹ cū gratiaz actione et miramur q; in eodē
conflictu. in eadem hora sibi tam egregie dissidet et repugnat. Sed non caret
suspitione quā aliter senserit q; inducit auctoritates quibus probare conat q;
libe: arbi: habeat talem actiuitatem. placet etiam auctoritas Jacobi dicentis
Omne donum optimum desursum descendit.

¶ Ad auctoritatē Bernardi cum dicit ad hoc vtiq; pueniēs vt tam sibi des-
in ceptis cooperet ita tñ quod a sola gratia ceptū est pariter ab vtroq; pficitur
vt mixtim non singularim simul nō vicissim p singulos pfectus opentur non

Hoc esset pa-
stue receptie
solum

ostendit
nam p ip-
so in libro
de opib⁹
libe: arbi:

Pro ostenta
tōe memorie

Ibi pepit
Karo: alias
cōtictatus

Et legit An-
gustini vba

Cōtra teclū

Nota

partim gratia partim lib:arbit: sed totū singula ope includitudo pagunt.
¶ Sequit' primatio vel declaratio Bern. Totū quod hoc. i. lib:arbit: totū scz op⁹ bonum. illa videlicet gratia. facit. Sed ut totū in illo. i. libero arbit: sic totū ex illa scz gratia fit. Est ergo sensus q' gratia operatur bona opa in lib:arbit: et ita gratia habet actiuitatē bonorū operū. Liberū autē Arbitr: habet susceptiōnē hoc est qd idē Bernbard: dicit colū: i. eodem libro de gratia et li: ar: Opus hoc sine duob⁹ effici non potest vno a quo fit. Altero cui vel in quo fit. Ergo bona opera potius efficiunt in lib:arbit: q' fiant actiuitate arbitriū. Nam Bernbard: cōtinuo subiicit dicens Deus auctor est salutis: liberū arbit: tantū capax: Nota verbū tñ qd solam capacitatē cōcedit et actiuitatē negat. sequit' in Bern: nec dare illam scz salutem nisi deus nec capere valet nisi lib:arbit: Rursus sequit' q' lib:arbit: magis recipit bona opa q' efficit. Immo non facit bona opa.

**Vale nobis
qui qrtimus
gloria cū de
be⁹ q'rere ve
ritatē theolo**

¶ Bernbard⁹ tres creaturas cōmemorat p quas deus operatur salutē videlicet per creaturā sine ipsa Aliqñ p creaturā contra ipsam. aliqñ p creaturā cū ipsa p irratiōnālē creaturā operatur sine ipsa. q' non queat intellectu carens esse vel conscia. p demones et malos operatur quādoq' salutē contra ipsos. per bonos autē operatur ita ut deus cū eis operetur. Quis qd deus vult et agit pariter et vos hnt Qui em voluntate cōsentiūt opus om̄ino quod p eos deus explicat: Rursus cōmunicat. vnde Paul⁹ Hō autē ego ait sed gratia dei mecum potuit dicere p me sed q' minus erat maluit dicere meū. Presumens se non solum operis esse ministrū per effectū sed et operantis quodāmodo sortis p sensum. Hō est sensus Bernbard⁹ q' lib:arbit: habeat actiuitatē aliquam in bono ope. quā deus vel ipsa gratia non faciat sed est sensus q' gratia dei inspirat voluntatē bonū sensum. Et ideo dicit esse minus per me qd de⁹ p aliquas creaturas operatur absq' cōsensu creaturā videlicet qñ p irrōnales creaturas vel inuitos malos opat.

**Karol: dicit
Aristo: nihil
cōcludere in
hac facultate**

Contra Eckius.

¶ Quāvis non possum non fateri paritatē doctrīne mee quā clariss: Doctor aspnatur tñ cum bona venia ut eruditio: euadā replico cōtra solutiōes datas. Nam q' Augustinū inducit gratiā facere opari lib:arbit: p hoc fatetur ipso tñ. Et ipso enim q' gratia facit operari lib:arbit: gratie operatio non est frustratiō: quare et lib:arbit: aliquid operabitur.

¶ Nec Ambro: sentētia satis suo suffragat' iustituro esto li: ar: actionē recipiat a gratia. illatio tñ est nulla lib:arbit: ob id non agere cū non modo lib:arbit: sed et alie creature actionē recipiant a deo. ut verissimū sit illud pūma causa nō agente nulla causa postertor: agit. ignis calefaciendi facultatē recipit a creatore. sed adhuc calefacit.

Dio tercio

¶ Quod vero ornatissim⁹ dñs d. dicit me obtulis luminib: August: insperasse optarem ego ut tam acute videret quēadmodū ego. Et locū non citatū Doctor: pro se assumit: citatū p se relinquēs. Argit em August: in. l. p me citato l. 3. Di: p: cōtra Pela: l. f. a. m. Recte namq' arbitror: compari lib:arbitriū sumēto vide et dictū est velut iumentū factus sum apud te. Grām vero sessor. Quod symbolū August: non p̄cis verbis sed p̄fusiūssime. psequit' vsq' post literā. q. Hoc p̄pterea ostendo ne v' eruditissim⁹ doctor: aut quispiā alius cōiudicetur me solū scholasticos legisse et me scholasticū esse alios vero theologos.

Dio quarto

¶ Quod ad Ciprianū r̄fidit amicus n̄. a Cipriano sepiissime scriptū. Cuius oia bona opa in nobis opari hāc patto: augustia quā alias sepe ut plus mibi instātas opponat q' obiecta diluat. Nam quid alibi senserit Ciprian⁹ nō cōtrauenio sed eius mentē p lib:arbit: facultate in allegato loco sanā esse p̄tendo.

Dio quinto

¶ Cōgratulat' spectatiss: dñs d. qd in suā descenderi sententiā et lib:ar: ipales actionē ad bonū nō dederi salua semp hūanitate sua truncati nostrā adducit. Id em ingenue fassus sum lib:arbit: nō hēre spālem actionē quā grā nō faciat. sed grā et li: ar: sit includitudo op⁹ bonū p̄ficiūt iuxta Bern: aucto: p me inducū.